

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 15. martā¹

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Savienības tiesības — Privātpersonām piešķirtās tiesības — Tiesas pieļauts pārkāpums — Prejudiciāli jautājumi — Vēršanās Tiesā — Valsts tiesa, kas lietu izskata pēdējā instancē

Lieta C-3/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 23. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 4. janvārī, tiesvedībā

Lucio Cesare Aquino

pret

Belgische Staat.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerālvokāts H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 23. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Lucio Cesare Aquino* vārdā – *M. Verwilghen* un *H. Vandenberghe*, *advocaten*,

— Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet* un *M. Jacobs*, pārstāves, kam palīdz *E. Matteredne*, *D. Lindemans* un *F. Judo*, *advocaten*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *J.-P. Keppenne* un *H. Kranenborg*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

¹ — Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 267. panta trešo daļu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta otro daļu un 52. panta 3. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts strīdā starp *Lucio Cesare Aquino* un *Belgische Staat* (Beļģijas valsts) par prasību sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 2006. gada 30. novembra *Koninklijk besluit tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State* (Karaļa dekrēts, ar ko nosaka kasācijas procedūru Valsts padomē) (*Belgisch Staatsblad*, 2006. gada 1. decembris, 66844. lpp.) 18. pants ir formulēts šādi:

“1. Ja revidents secina, ka prasība ir nepieņemama vai noraidāma, vecākais sekretārs par ziņojumu paziņo prasītājam, kura rīcībā ir trīsdesmit dienas, lai lūgtu turpināt procedūru nolūkā tikt uzklausītam.

Ja prasītājs nelūdz tikt uzklausītam, vecākais sekretārs lietas materiālus nodod palātai, lai tā pasludina atteikšanos no prasības [...]. Revidenta ziņojums vienlaikus ar spriedumu tiek darīts zināms lietas dalībniekiem, kas to vēl nav saņēmuši.

Ja prasītājs lūdz tikt uzklausītam, padomdevējs ar rīkojumu nosaka datumu, kad lietas dalībniekiem ir jāierodas tiesā.

Vecākais sekretārs uz šo punktu atsaucas, prasītājam nosūtot ziņojumu, kurā ir secināts, ka prasība ir nepieņemama vai noraidāma.

2. Ja revidents nsecina, ka prasība ir nepieņemama vai noraidāma, palātas priekšsēdētājs vai padomdevējs, ko tas ir deleģējis, ar rīkojumu tieši nosaka tiesas sēdes datumu, kurā prasība tiks izskatīta.”

- 4 1973. gada 12. janvāra *gecoördineerde wetten op de Raad van State* (Saskaņotie likumi par Valsts padomi) (*Belgisch Staatsblad*, 1973. gada 21. marts, 3461. lpp.), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā, t.i., piemērojama gan prasībām par atcelšanu, gan kasācijas sūdzībām par administratīvo tiesu nolēmumiem, 21. panta septītajā daļā ir noteikts:

“Pastāv prezumpcija, ka prasītājs ir atteicies no prasības, ja tas neiesniedz nekādu lūgumu turpināt procedūru 30 dienu laikā no revidenta ziņojuma paziņošanas vai tāda paziņojuma laikā, saskaņā ar kuru ir piemērojama 30. panta 1. punkta trešā daļa un kurā ir piedāvāts prasību noraidīt vai atzīt to par nepieņemamu.”

- 5 1980. gada 15. decembra *Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen* (Likums par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu) (*Belgisch Staatsblad*, 1980. gada 31. decembris, 14584. lpp.), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “1980. gada 15. decembra likums”), 39/60. panta otrajā daļā ir paredzēts:

“Lietas dalībnieki un viņu advokāts var izteikt savas piezīmes mutiski tiesas sēdē. Var tikt izvirzīti tikai tie pamati, kas ir bijuši izklāstīti prasības pieteikumā vai ziņojumā.”

6 1980. gada 15. decembra likuma 39/67. pantā ir noteikts:

“Par [*Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome)] lēmumiem nevar iesniegt ne protestu, ne trešās personas protestu, ne arī tos var pārskatīt. Par tiem var iesniegt tikai kasācijas sūdzību, kas ir paredzēta Saskaņoto likumu par Valsts padomi 14. panta 2. punktā.”

Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

- 7 Prasītājs pamatlietā, kam ir Itālijas pilsonība, kopš 1970. gada dzīvo Beļģijā.
- 8 Ar *hof van beroep te Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa, Beļģija) 2006. gada 23. novembra spriedumu prasītājam pamatlietā tika piespriests reāls brīvības atņemšanas sods uz septiņiem gadiem.
- 9 2011. gada 9. novembrī prasītājs pamatlietā iesniedza reģistrācijas pieteikumu Māsmehelenas [*Maasmechelen*] (Beļģija) pašvaldībā. 2012. gada 23. februārī *Dienst Vreemdelingenzaken* (Ārvalstnieku birojs, Beļģija) viņam paziņoja par 2012. gada 22. februāra lēmumu, ar kuru viņam bija atteikta uzturēšanās un dots rīkojums pamest valsts teritoriju sabiedriskās kārtības un valsts drošības apsvērumu dēļ (turpmāk tekstā – “2012. gada 22. februāra lēmums”).
- 10 2012. gada 6. martā prasītājs pamatlietā iesniedza prasību par šo lēmumu *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome, Beļģija). 2012. gada 15. maijā, atsaucoties uz Tiesas judikatūru attiecīgajā jomā, ieinteresētā persona lūdza minēto tiesu uzdot prejudiciālu jautājumu par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), 16. panta 4. punktu un 28. panta 3. punkta c) apakšpunktu.
- 11 Ar 2012. gada 24. augusta spriedumu *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) tajā celto prasību noraidīja kā nepieņemamu, jo prasības pieteikumā nebija ietverts neviens pamats. Minētā tiesa atteicās apmierināt prasītāja pamatlietā lūgumu uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai, jo šis lūgums bija iesniegts tieši pirms tiesas sēdes un ieinteresētā persona nebija norādījusi nevienu iemeslu, kas varētu pierādīt, ka minēto lūgumu nevarēja iesniegt agrāk.
- 12 2012. gada 24. septembrī prasītājs pamatlietā par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Raad van State* (Valsts padome, Beļģija). Pēc tam, kad revidents bija secinājis, ka apelācijas sūdzība nav pieņemama, jo nav pieņemamu pamatu, ieinteresētā persona atturējās paredzētajā termiņā lūgt turpināt procedūru nolūkā tikt uzklausītai. Līdz ar to 2013. gada 4. aprīlī *Raad van State* (Valsts padome), pamatojoties uz Saskaņoto likumu par Valsts padomi 21. panta septīto daļu, konstatēja, ka pastāv prezumpcija, ka prasītājs pamatlietā ir atteicies no prasības.
- 13 Pa to laiku 2010. gada 27. jūnijā prasītājs pamatlietā bija uzsācis tiesvedību *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus, Beļģija), lai viņam tiktu piešķirta elektroniskā uzraudzība. Ar 2012. gada 2. marta spriedumu minētā tiesa lūgumu noraidīja. Ar citu 2012. gada 23. maija spriedumu šī pati tiesa noraidīja arī prasītāja pamatlietā pieteikumu piešķirt viņam nosacītu atbrīvošanu.
- 14 Pēc tam prasītājs pamatlietā vērsās *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa, Beļģija) ar kasācijas sūdzību par pēdējo minēto spriedumu. Viņš tajā apgalvoja, ka spriedums ir taisīts, pārkāpjot Direktīvas 2004/38 16. un 28. pantu, un lūdza, lai Tiesai šajā ziņā tiktu uzdots jautājums. Ar

2012. gada 19. jūnija spriedumu pirmā no šīm tiesām kasācijas sūdzību noraidīja, uzsverot, ka tai nav pienākuma uzsākt prejudiciāla nolēmuma tiesvedību Tiesā, jo prasītāja pamatlietā izvirzītie pamati nav pieņemami tāda iemesla dēļ, kas ir saistīts ar tiesvedību *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa).

- 15 *Strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus) ar 2012. gada 21. novembra spriedumu atļāva veikt prasītāja pamatlietā elektronisko uzraudzību un ar 2013. gada 14. augusta spriedumu piešķīra viņam lūgto nosacīto atbrīvošanu.
- 16 Vispirms 2012. gada 6. septembrī prasītājs pamatlietā iesniedza jaunu reģistrācijas pieteikumu Māsmehelenas pašvaldībā. 2013. gada 22. aprīlī pēdējā minētā viņam izsniedza uzturēšanās atļauju, kas ir spēkā līdz 2018. gada 3. aprīlim.
- 17 2012. gada 31. augustā prasītājs pamatlietā vērsās *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesa), lai tā:
 - dotu rīkojumu Beļģijas valstij atsaukt 2012. gada 22. februāra lēmumu, jo šis lēmums ir pretrunā Direktīvas 2004/38 noteikumiem;
 - atzītu, ka *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus) savā 2012. gada 23. maija spriedumā un *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa) savā 2012. gada 19. jūnija spriedumā viņa uzturēšanās tiesības nepamatoti kvalificēja kā “pagaidu” tiesības un arī nepamatoti atteicās viņam piešķirt nosacītu atbrīvošanu;
 - piespriest Beļģijas valstij samaksāt kompensāciju EUR 25 000 apmērā tāpēc, ka *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus), *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa), kā arī *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) ir pārkāpušas Savienības tiesības, jo šīs tiesas, kas lēma pēdējā instancē, ir pārkāpušas Savienības tiesības un nav izpildījušas savu pienākumu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 18 Ar 2013. gada 27. maija spriedumu *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesa) šo prasību noraidīja kā daļēji nepieņemamu un daļēji nepamatotu. Tad prasītājs pamatlietā minēto spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā.
- 19 Runājot par 2012. gada 22. februāra lēmumu, *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa) konstatēja, ka tas ir pamatots tikai ar to, ka pastāvēja agrāki prasītāja pamatlietā kriminālsodi, neņemot vērā Direktīvas 2004/38 27. panta 2. punktu. Tādējādi šī tiesa piesprieda Beļģijas valstij samaksāt viņam summu EUR 5000 apmērā kā atlīdzību par morālo kaitējumu, kas nodarīts ar šo lēmumu.
- 20 Runājot par kaitējumu, kas izriet no apgalvotā Savienības tiesību pārkāpuma, kuru ir pieļāvusi *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome), iesniedzējtiesa norāda, ka prasītājs pamatlietā bija lūdzis minēto tiesu uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai kādā procesuālajā rakstā, kas bija iesniegts pēc termiņa, un ka šis lūgums ar 2012. gada 24. augusta spriedumu tika noraidīts kā novēlots. Iesniedzējtiesa arī atgādina, ka kasācijas sūdzība, kas par minēto spriedumu ir iesniegta *Raad van State* (Valsts padome), ir noraidīta atteikšanās no prasības dēļ.
- 21 *Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa) norāda, ka tādējādi rodas jautājums, vai attiecībā uz katru no trim prasītāja pamatlietā minētajām tiesām ir izpildīti nosacījumi, kam ir jābūt izpildītiem, lai iestātos Beļģijas valsts atbildība.

- 22 Runājot par *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus), iesniedzējtiesa konstatē, ka ne no viena no lietas materiāliem neizriet, ka prasītājs pamatlietā būtu lūdzis minēto tiesu uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai. Attiecībā uz nākamajiem tās pieņemtajiem lēmumiem, kuri visi ir kļuvuši galīgi, nav īstenota nekāda dzēšanas procedūra, kas nozīmē, ka ieinteresētajai personai ar tiem nav bijis iespējams nodarīt nekādu kaitējumu. Tādējādi nevar būt pamats tam, lai iestātos Beļģijas valsts atbildība tāpēc, ka minētā tiesa īstenoja tiesas funkcijas.
- 23 Runājot par *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome), iesniedzējtiesa norāda, ka ar 2012. gada 24. augusta spriedumu tika noraidīts lūgums vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo šis lūgums tika iesniegts ar procesuālu dokumentu, kas tika saņemts tieši pirms tiesas sēdes, un nebija norādīts neviens iemesls, lai pierādītu, ka minēto lūgumu nevarēja iesniegt agrāk.
- 24 Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka prasība, kas par minēto spriedumu tika iesniegta *Raad van State* (Valsts padome), netika izskatīta ne pēc būtības, ne arī pat saistībā ar tās pieņemamību, ciktāl, tā kā procedūras turpināšana likumā noteiktajā termiņā pēc revidenta ziņojuma paziņošanas netika lūgta, tika konstatēts, ka pastāv likumīga prezumpcija, ka prasītājs pamatlietā ir atteicies no prasības. Tādējādi rodas jautājums, vai šādos apstākļos minētais spriedums ir jāuzskata par tādu, ko ir taisījusi tiesa, kura lemj pēdējā instancē, jo apelācijas tiesvedībā lieta netika izskatīta pēc būtības. Prasītāja pamatlietā lūgums, lai *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) vērstos Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, faktiski tika noraidīts, jo tas bija izteikts kādā procesuālā dokumentā, ko tā iesniegšanas datuma dēļ nevarēja ņemt vērā.
- 25 Iesniedzējtiesa norāda, ka Beļģijas valsts atbildība par Savienības tiesību pārkāpumu var iestāties iespējamās kļūdas dēļ, kas ir pieļauta, īstenojot tiesas funkcijas, ja runa ir par acīmredzamu pārkāpumu. Atteikums uzsākt prejudiciāla nolēmuma tiesvedību varētu izraisīt šādu Savienības tiesību pārkāpumu.
- 26 Iesniedzējtiesa uzskata, ka būtu jānoskaidro, vai pamatlietas faktiskajos apstākļos *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa) atteikums apmierināt lūgumu Tiesai uzdot prejudiciālu jautājumu ir LESD 267. panta, kas vienlaikus aplūkots kopā ar Hartas 47. panta otro daļu un 52. panta 3. punktu, pārkāpums.
- 27 Turklāt iesniedzējtiesa jautā, vai procedūra, kas norisinājās *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome), nav pretrunā Hartas 47. panta otrajai daļai un 52. panta 3. punktam, kuri aplūkoti kopā, ciktāl tā atzina, ka procesuāla norma ir radījusi šķērslī tam, lai tiktu apmierināts lūgums uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai. Šis lūgums esot ticis noraidīts tāpēc, ka tas tika izteikts kādā procesuālā dokumentā, kuru tā iesniegšanas datuma dēļ nevarēja ņemt vērā.
- 28 Visbeidzot atliek noskaidrot, vai šis noraidījums ir īstenots, pārkāpjot LESD 267. pantu.
- 29 Šajos apstākļos *hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai jautājumā par tās judikatūras piemērošanu, ko Tiesa attiecībā uz valsts atbildību par tiesu kļūdainu rīcību, kura saistīta ar Savienības tiesību pārkāpumu, ir izstrādājusi lietās *Köbler* (spriedums, 2003. gada 30. septembris, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513) un *Traghetti del Mediterraneo* (spriedums, 2006. gada 13. jūnijs, *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391), par pēdējās instances tiesu ir jāuzskata tā tiesa, kuras nolēmums kasācijas tiesvedībā nav pārbaudīts, jo, piemērojot valsts procesuālo tiesību normu, tiek neatspēkojami prezumēts, ka sūdzības iesniedzējs, kurš kasācijas tiesvedībā ir iesniedzis procesuālu dokumentu, kasācijas sūdzību ir atsaucis?

- 2) Vai, ņemot vērā arī Hartas 47. panta otro daļu un 52. panta 3. punktu, ar LESD 267. panta trešo daļu ir saderīgi tas, ka valsts tiesa, kurai saskaņā ar šo LESD noteikumu ir pienākums iesniegt Tiesai prejudiciālu jautājumu, attiecīgu lūgumu noraida tikai tāpēc, ka lūgums ir iesniegts procesuālā dokumentā, kas saskaņā ar piemērojamām procesuālajām tiesību normām novēlotas iesniegšanas dēļ nav jāņem vērā?
- 3) Vai tādā gadījumā, ja augstākā vispārējās jurisdikcijas tiesa neapmierina lūgumu iesniegt prejudiciālu jautājumu, ir jāuzskata, ka, ņemot vērā arī Hartas 47. panta otro daļu un 52. panta 3. punktu, LESD 267. panta trešā daļa ir pārkāpta, ja šī tiesa lūgumu noraida tikai ar pamatojumu, ka jautājums netiek iesniegts, “jo sūdzības pamati nav pieņemami *Hof* izskatāmajai tiesvedībai raksturīga iemesla dēļ?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 30 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 267. panta trešā daļa ir interpretējama tādējādi, ka tiesa, kuras nolēmumi saskaņā ar valsts tiesībām var tikt pārsūdzēti tiesā, tomēr var tikt uzskatīta par pēdējās instances tiesu gadījumā, ja kasācijas sūdzība, kas ir iesniegta par kādu šīs tiesas nolēmumu, nav izskatīta tāpēc, ka kasācijas sūdzības iesniedzējs no tās ir atteicies.
- 31 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu valsts tiesām, kuru nolēmumus saskaņā ar valsts tiesībām nevar pārsūdzēt tiesā, ir pienākums vērsties Tiesā (šajā ziņā skat. spriedumu, 1982. gada 6. oktobris, *Cilfit* u.c., 283/81, EU:C:1982:335, 6. punkts).
- 32 LESD 267. panta trešajā daļā paredzētais pienākums vērsties Tiesā ar prejudiciālu jautājumu ir daļa no sadarbības pienākuma nolūkā nodrošināt Savienības tiesību pareizu piemērošanu un vienveidīgu interpretāciju visās dalībvalstīs, visās valsts tiesās, kas ir par Savienības tiesību piemērošanu atbildīgās iestādes, un Tiesā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 9. septembris, *X un van Dijk*, C-72/14 un C-197/14, EU:C:2015:564, 54. punkts).
- 33 Turklāt šis LESD 267. panta trešajā daļā paredzētā pienākuma vērsties Tiesā mērķis ir novērst, ka dalībvalstī rodas valsts judikatūra, kas nav saderīga ar Savienības tiesību normām (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 15. septembris, *Intermodal Transports*, C-495/03, EU:C:2005:552, 29. punkts).
- 34 Kā Tiesa to vairākkārt ir uzsvērusi, tiesa, kas izskata lietu pēdējā instancē, pēc definīcijas ir pēdējās instances tiesa, kurā privātpersonas var atsaukties uz tiesībām, ko tām piešķir Savienības tiesības. Tiesām, kas izlemj lietu pēdējā instancē, valsts mērogā ir jānodrošina tiesību normu vienveidīga interpretācija (šajā ziņā skat. spriedumus, 2003. gada 30. septembris, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 34. punkts, un 2006. gada 13. jūnijs, *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, 31. punkts).
- 35 Šajā ziņā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 39/67. pantu par *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) nolēmumiem var iesniegt kasācijas sūdzību, kā tas ir paredzēts Saskaņoto likumu par Valsts padomei 14. panta 2. punktā.
- 36 No tā izriet, ka *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) nevar uzskatīt par pēdējās instances tiesu, ciktāl tās nolēmumus var pārbaudīt kāda augstāka instance, kurā privātpersonas var atsaukties uz tiesībām, kas tām ir atzītas Savienības tiesībās. Turklāt nolēmumi, ko tā pieņem, nav tādas valsts tiesas nolēmumi, par kuras lēmumiem nevar iesniegt prasību tiesā atbilstoši valsts tiesībām LESD 267. panta trešās daļas izpratnē.

- 37 Tas, ka saskaņā ar Karaļa 2006. gada 30. novembra dekrēta, ar ko nosaka kasācijas procedūru Valsts padomē, 18. panta noteikumiem tiek neatspēkojami uzskatīti, ka persona, kura ir iesniegusi kasācijas sūdzību par *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) lēmumu, no kasācijas sūdzības ir atteikusies, ja tā nav lūgusi turpināt procedūru trīsdesmit dienu laikā no dienas, kad tai tika paziņots par revidenta ziņojumu, kurā ir secināts, ka kasācijas sūdzība ir nepieņemama vai noraidāma, nekādā veidā neietekmē to, ka *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) lēmumi var tikt apstrīdēti augstākā instancē, un tādējādi tos ir pieņēmusi tiesa, kas nav pēdējās instances tiesa.
- 38 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 267. panta trešā daļa ir interpretējama tādējādi, ka tiesu, par kuras nolēmumiem var iesniegt prasību tiesā atbilstoši valsts tiesībām, nevar uzskatīt par pēdējās instances tiesu, ja kasācijas sūdzība, kas ir iesniegta par šīs tiesas lēmumu, nav izskatīta tāpēc, ka tās iesniedzējs no tās ir atteicies.

Par otro jautājumu

- 39 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa vaicā, vai LESD 267. panta trešā daļa, kas ir aplūkota kopā ar Hartas 47. panta otro daļu un 52. panta 3. punktu, ir interpretējama tādējādi, ka tā ļauj tiesai noraidīt lūgumu uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu tikai tāpēc vien, ka šis lūgums ir bijis izteikts procesuālā rakstā, kurš saskaņā ar piemērojamām procesuālajām tiesībām ir jānoraida tā novēlotas iesniegšanas dēļ.
- 40 Ciktāl, kā tas izriet no atbildes uz pirmo jautājumu, *Raad voor Vreemdelingenbetwistingen* (Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome) nevar uzskatīt par pēdējās instances tiesu un ciktāl otrais jautājums ir pamatots ar pretēju pieņēmumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par trešo jautājumu

- 41 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 267. panta trešā daļa ir interpretējama tādējādi, ka pēdējās instances tiesa var atturēties uzdot prejudiciālu jautājumu Tiesai, ja kasācijas sūdzība ir jānoraida tādu nepieņemamības iemeslu dēļ, kas saistīti ar tiesvedību šajā tiesā.
- 42 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka, ciktāl nepastāv nekādas valsts tiesas nolēmuma pārsūdzēšanas iespējas, tai principā ir pienākums vērsties Tiesā LESD 267. panta trešās daļas izpratnē, ja tai ir jāizskata jautājums par LESD interpretāciju (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 25. punkts).
- 43 No LESD 267. panta otrās un trešās daļas savstarpējās saiknes izriet, ka LESD 267. panta trešajā daļā minētajām tiesām ir tāda pati rīcības brīvība kā jebkurai citai valsts tiesai, lai lemtu par to, vai sprieduma pieņemšanai ir nepieciešams lēmums par kādu Savienības tiesību jautājumu. Šīm tiesām tāpēc nav pienākuma vērsties Tiesā, lai noskaidrotu jautājumu, kas ir ierosināts saistībā ar Savienības tiesību interpretāciju, ja šis jautājums nav būtisks, t.i., ja atbilde uz šo jautājumu, lai kāda tā arī būtu, nekādi nevarētu ietekmēt lietas atrisinājumu (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 26. punkts).
- 44 Tādējādi, ja saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts procesuālajām tiesību normām pamati, kas ir izvirzīti LESD 267. panta trešajā daļā paredzētajā tiesā, ir jāatzīst par nepieņemamiem, lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nevar uzskatīt par tādu, kurš ir vajadzīgs un atbilstošs, lai šī tiesa varētu pieņemt lēmumu.
- 45 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pamats prejudiciāla jautājuma uzdošanai ir nevis iespēja saņemt konsultatīvus viedokļus par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet vajadzība faktiski atrisināt strīdu (spriedums, 2009. gada 2. aprīlis, *Elshani*, C-459/07, EU:C:2009:224, 42. punkts).

- 46 Šajā gadījumā, kā tas izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa) atzina, ka, tā kā par *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus, Beļģija) 2012. gada 23. maija spriedumu iesniegtā kasācijas sūdzība ir nepieņemama, prejudiciāla jautājuma iesniegšanai Tiesā nebija nozīmes, jo atbilde uz šo jautājumu nekādā veidā nevarēja ietekmēt strīda atrisinājumu.
- 47 Atliek secināt, ka valsts procesuālās tiesību normas nevar ne apdraudēt kompetenci, kas valsts tiesai ir saskaņā ar LESD 267. pantu, ne to atbrīvot no pienākumiem, kuri tai ir saskaņā ar šo pašu tiesību normu.
- 48 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja attiecīgajā jomā nav Savienības noteikumu, katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā ir jāparedz procesuālie noteikumi prasību iesniegšanai tiesā, kuru mērķis ir nodrošināt privātpersonu tiesību aizsardzību saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas situācijas, uz kurām attiecas valsts tiesības (līdzvērtības princips), un ka tie nepada ra praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas ir piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (spriedums, 2016. gada 17. marts, *Bensada Benallal*, C-161/15, EU:C:2016:175, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 No tā izriet, ka, lai situācijās, kas ir reglamentētas Savienības tiesībās, dalībvalsts varētu atsaukties uz procesuālās autonomijas principu, ir jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem nosacījumiem, proti, ir jābūt ievērotiem līdzvērtības un efektivitātes principiem (spriedums, 2016. gada 17. marts, *Bensada Benallal*, C-161/15, EU:C:2016:175, 25. punkts).
- 50 Pirmkārt, runājot par līdzvērtības principu, ir jāatgādina, ka atbilstoši tam visiem noteikumiem, kas ir piemērojami prasībām, ir jābūt piemērojamiem neatkarīgi no tā, vai prasības ir pamatotas ar Savienības tiesību pārkāpumu, vai arī ar valsts tiesību neievērošanu (šajā ziņā skat. spriedumus, 2014. gada 16. janvāris, *Pohl*, C-429/12, EU:C:2014:12, 26. punkts, un 2016. gada 20. oktobris, *Danqua*, C-429/15, EU:C:2016:789, 30. punkts).
- 51 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka Tiesas rīcībā nav nekādu pierādījumu, kas ļautu šaubīties par pamatlietā aplūkoto procesuālo noteikumu atbilstību šim principam.
- 52 Otrkārt, runājot par efektivitātes principu, tāds valsts procesuālais noteikums kā pamatlietā aplūkotais nedrīkst būt tāds, kas padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību īstenošanu (spriedums, 2016. gada 20. oktobris, *Danqua*, C-429/15, EU:C:2016:789, 29. punkts).
- 53 Turklāt ir jāatgādina, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka ikreiz, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālo tiesību norma Savienības tiesību sistēmā padara privātpersonām piešķirto tiesību īstenošanu par neiespējamu vai pārmērīgi grūtu, tas ir jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi tiesvedībā, tās norisi un īpatnības kopumā dažādās valsts tiesās. Šajā aspektā attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un pienācīga tiesvedības norise (spriedums, 2008. gada 21. februāris, *Tele2 Telecommunication*, C-426/05, EU:C:2008:103, 55. punkts).
- 54 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un no lietas dalībnieku apsvērumiem izriet, ka *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa) saskaņā ar valsts procesuālajām tiesību normām par nepieņemamiem atzina pamatus, ko prasītājs pamatlietā bija izvirzījis, lai pamatotu kasācijas sūdzību, kura iesniegta par *strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Tiesa, kas piemēro Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesas noteiktos sodus) 2012. gada 23. maija spriedumu, tāpēc, ka, lai gan ar šiem pamatiem ieinteresētā persona apstrīdēja vienu no

pretargumentiem, ko šī pēdējā minētā tiesa norādīja, lai noraidītu viņa lūgumu par nosacītu atbrīvošanu, pārējie pretargumenti, kurus minētā tiesa bija norādījusi, bija tādi, kas vieni paši varēja pamatot minēto spriedumu.

- 55 Tādējādi nešķiet, ka pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums būtu tāds, kas padarītu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību īstenošanu.
- 56 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 267. panta trešā daļa ir interpretējama tādējādi, ka pēdējās instances tiesa var atturēties uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu, ja kasācijas sūdzība ir noraidīta tādu nepieņemamības iemeslu dēļ, kas saistīti ar tiesvedību šajā tiesā, ja vien ir ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 57 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **LESD 267. panta trešā daļa ir interpretējama tādējādi, ka tiesu, par kuras lēmumiem var iesniegt prasību tiesā atbilstoši valsts tiesībām, nevar uzskatīt par pēdējās instances tiesu, ja kasācijas sūdzība, kas ir iesniegta par šīs tiesas lēmumu, nav izskatīta tāpēc, ka kasācijas sūdzības iesniedzējs no tās ir atteicies;**
- 2) **uz otro jautājumu nav jāatbild;**
- 3) **LESD 267. panta trešā daļa ir interpretējama tādējādi, ka pēdējās instances tiesa var atturēties uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu, ja kasācijas sūdzība ir noraidīta tādu nepieņemamības iemeslu dēļ, kas saistīti ar tiesvedību šajā tiesā, ja vien ir ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi.**

[Paraksti]